

No: 2015/67

Tarih: 03.12.2015

Konu: 2016 yılında kullanılacak yasal defterlerin tasdikine ilişkin açıklamalar Hk.

Özet: Vergi Usul Kanunu ve Türk Ticaret Kanunu açısından 2016 yılında kullanılacak yasal defterlerin tasdikine ilişkin açıklamalar bu sirkülerin konusunu oluşturmaktadır.

1. 2016 Yılında Kullanılacak Yasal Defterlerin Tasdiki

Vergi Usul Kanunu'nun **Tasdike Tabi Defterler** başlıklı 220 nci maddesinde tasdike tabi defterler; *yevmiye ve envanter defterleri, işletme defteri, çiftçi işletme defteri, imalat ve istihsal vergisi defterleri (Basit İstihsal Vergisi defteri dahil), nakliyat vergisi defteri, yabancı nakliyat kurumlarının hasılat defteri, serbest meslek kazanç defteri* olarak belirtilmiştir.¹

Vergi Usul Kanunu'nun **Tasdik Zamanı** başlıklı 221 inci maddesinde ise bu defterleri kullanacak olanların, bunları aşağıda yazılı zamanlarda tasdik ettirmeye zorunlu oldukları açıklanmıştır:

- ✓ Öteden beri işe devam etmekte olanlar defterin kullanılacağı yıldan önce gelen son ayda;
- ✓ Hesap dönemleri Maliye Bakanlığı tarafından tespit edilenler, defterin kullanılacağı hesap döneminden önce gelen son ayda;
- ✓ Yeniden işe başlayanlar, sınıf değiştirenler ve yeni bir mükellefiyete girenler işe başlama, sınıf değiştirme ve yeni mükellefiyete girme tarihinden önce; vergi muafiyeti kalkanlar, muaflikten çıkma tarihinden başlayarak on gün içinde;
- ✓ Tasdike tabi defterlerin dolması dolayısıyla veya çeşitli sebeplerle yıl içinde yeni defter kullanmaya mecbur olanlar bunları kullanmaya başlamadan önce.

¹ V.U.K.nun 220. maddesinde sayılan tasdike tabi defterler arasında "damga vergisi defteri" yer almamakta olup, 16 Seri No.lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde sayılmak suretiyle belirlenen kuruluşlardan olan **anonim şirketlerin** sürekli damga vergisi mükellefiyeti tesis ettireceğine; 20 Seri No.lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğinde ise belirlenen bu kuruluşların makbuz karşılığı ve istihkaktan kesinti yapılması şeklindeki ödemelerini kaydetmek için "Damga Vergisi Defteri" adı altında özel bir defter tutacağı, bu defterin tutulmasında, Vergi Usul Kanununun kayıt nizamı ve tasdik zamanına ilişkin 215-219 uncu ve 221 inci maddelerindeki hükümlere uyulacağı ve söz konusu defterin notere tasdik ettirileceğine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

Öte yandan, 43 Seri No.lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğinin 3.2. bölümünde de, "*Damga Vergisi Kanunu 16 Seri No.lu Genel Tebliğinde sayılan kurum ve kuruluşların eskiden olduğu gibi damga vergisi defteri tutması ve bu defteri notere veya ticaret sicil memurluğuna tasdik ettirmesi uygulamasına devam etmeleri gerekmektedir.*" şeklinde belirleme yapılmıştır. Buna göre, 16 ve 43 Seri No.lu Damga Vergisi Kanunu Genel Tebliğleri kapsamında sürekli damga vergisi mükellefiyeti tesis ettirmek zorunda olan **anonim şirketlerin, damga vergisi defteri tutması ve bu defteri notere tasdik ettirmesi gerekmektedir.**

Buna göre; hesap dönemi takvim yılı olan mükelleflerin **2016 yılında kullanacakları defterleri** en geç **31 Aralık 2015** tarihine kadar notere tasdik ettirmeleri gerekmektedir.

Diğer taraftan, aynı Kanun'un **Tasdiki Yenileme** başlıklı 222 nci maddesinde defterlerini ertesi yılda da kullanmak isteyenlerin **Ocak** ayı, hesap dönemleri Maliye Bakanlığınca tespit edilenlerin bu dönemin ilk ayı içinde tasdiki yenilemeye zorunlu olduklarına hükmedilmiştir.

2. Türk Ticaret Kanunu Açısından Açılış ve Kapanış Onayı Yapılacak Defterler

Türk Ticaret Kanunu'nun **Defter tutma yükümlülüğü** başlıklı 64 üncü maddesinde ticari defterlerin açılış ve kapanış tasdiklerine ilişkin hükümler yer almakta; ayrıca aynı maddenin üçüncü fıkrasının son cümlesinde “*fiziki ortamda veya elektronik ortamda tutulan ticari defterlerin nasıl tutulacağı, defterlere kayıt zamanı, onay yenileme ile açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esasları Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca müştereken çıkarılan tebliğle belirlenir.*” hükmüne yer verilmektedir.

Türk Ticaret Kanunu'nun ilgili maddesine istinaden Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca 19 Aralık 2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete'de **Ticari Defterlere İlişkin Tebliğ** yayımlanmıştır.

Türk Ticaret Kanunu'nun defter tutma yükümlülüğüne ilişkin 64 üncü maddesinin üçüncü ve dördüncü fıkraları uyarınca fiziki ortamda tutulan;

- ✚ Yevmiye defteri,
- ✚ Defteri kebir,
- ✚ Envanter defteri,
- ✚ Pay defteri,
- ✚ Yönetim kurulu karar defteri,
- ✚ Genel kurul toplantı ve Müzakere defterinin

açılış onayları, kuruluş sırasında ve kullanılmaya başlanmadan önce noter tarafından yapılacaktır. Bu defterlerin izleyen faaliyet dönemlerindeki açılış onayları, defterlerin kullanılacağı faaliyet döneminin ilk ayından önceki ayın sonuna kadar (hesap dönemi takvim yılı olanlarda **Aralık** ayı içinde) notere yaptırılacaktır.

Ayrıca, pay defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defteri, yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla izleyen faaliyet dönemlerinde de açılış onayı yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilecektir.

- ✚ Yevmiye defterinin kapanış onayı, izleyen faaliyet döneminin altıncı ayının sonuna kadar (hesap dönemi takvim yılı olanlarda **Haziran** ayı sonuna kadar), (6455 Sayılı Kanun'un 78. Maddesinde yapılan değişiklik ile Haziran ayı sonu olarak belirlenmiştir.),
- ✚ Yönetim kurulu karar defterinin kapanış onayı ise izleyen faaliyet döneminin birinci ayının sonuna kadar (hesap dönemi takvim yılı olanlarda **Ocak** ayı sonuna kadar),

notere yaptırılabilir.

Türk Ticaret Kanunu'nda **kapanış tasdikleri sadece yevmiye defteri ve yönetim kurulu karar defteri ile sınırlandırılmış olup**, envanter defteri için bu şekilde bir zorunluluk yer almamaktadır. Diğer taraftan, elektronik ortamda tutulan defterler açısından açılış ve kapanış onayları aranmayacaktır.

Defterlerin açılış ve kapanış onayları ile onay zamanlarına aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Açılış Onayı Yapılacak Defterler	Kapanış Onayı Yapılacak Defterler
Yevmiye defteri	Yevmiye defteri
Defteri kebir	-
Envanter defteri	-
Pay defteri(*)	-
Yönetim kurulu karar defteri	Yönetim kurulu karar defteri
Genel kurul toplantı ve müzakere defteri(*)	-
<i>(*) Pay defteri ile Genel kurul toplantı ve müzakere defteri, yeterli yaprakları bulunmak kaydıyla izleyen faaliyet dönemlerinde de açılış onayı yaptırılmaksızın kullanılmaya devam edilebilecektir.</i>	

3. Elektronik Defter Uygulaması Kapsamındaki Defterlerin Durumu

3.1. Elektronik Defter Uygulaması

6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun “Defter Tutma Mükellefiyeti” başlıklı 66 ncı maddesinin ikinci fıkrasında yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, karar ve işletme defterinin elektronik ortamda veya dosyalama suretiyle tutulabileceği ve bu defterlerin açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esasları ile bu defterlerin nasıl tutulacağına Gümruk ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca çıkarılacak müşterek bir tebliğle belirleneceği hükme bağlanmış olup, bu kapsamda yayımlanan 1 Sıra Numaralı Elektronik Defter Genel Tebliğ ile **yevmiye defteri** ile **defteri kebirin** elektronik defter (e-defter) olarak tutulabilmesine olanak sağlanmıştır.

Ayrıca 213 Sayılı Vergi Usul Kanunu’nun Mükerrer 242 inci maddesinin ikinci fıkrasına 5766 sayılı Kanun’un 17 inci maddesi ile eklenen hükmü uyarınca elektronik defter, belge ve kayıtlarının oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibraz edilmesi ile defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması ve düzenlenmesi uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirleme yetkisi Maliye Bakanlığı’na verilmiş olup, bu yetki çerçevesinde 14/12/2012 tarihinde yayımlanan 421 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ ile e-fatura uygulamasına geçmek ve e-defter tutmak zorunda olan mükellef grupları belirlenmiştir.

421 Sıra Numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğ ile;

- ✓ 4/12/2003 tarihli ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu kapsamında **madeni yağ lisansına sahip olanlar**² ile bunlardan 2011 takvim yılında mal alan mükelleflerden 31/12/2011 tarihi itibariyle asgari 25 Milyon TL brüt satış hasılatına sahip olanlar ile,

² Söz konusu listeye ulaşmak için [tıklayınız.](#)

- ✓ 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli **(III) sayılı listedeki malları imal, inşa veya ithal edenler**³ ile bunlardan 2011 takvim yılında mal alan mükelleflerden 31/12/2011 tarihi itibariyle asgari 10 Milyon TL brüt satış hasılatına sahip olanlara,

e-Fatura uygulaması 2014 takvim yılı Nisan ayı başından itibaren, e-Defter uygulaması ise, 2015 yılı itibarı ile başlamıştır.

3.2. 2016 Yılından İtibaren Elektronik Defter ve Elektronik Fatura Kullanma Zorunluluğu Getirilen Mükellefler

20.06.2015 tarihli ve 29392 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 454 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinde; 421 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile zorunluluk getirilen mükelleflere ek olarak e-Fatura ve e-Defter uygulamalarının kapsamının genişletilmesine ve ihracat işlemlerinde e-Fatura uygulamasına ilişkin açıklamalar yapılmıştır. Söz konusu düzenlemeler ana hatları ile aşağıda yer almaktadır.

14/12/2012 tarihli ve 28497 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 421 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği ile **zorunluluk getirilen mükelleflere ilave olarak aşağıda sayılan mükelleflere elektronik defter tutma ve e-fatura uygulamasına geçme zorunluluğu getirilmiştir.**

- 2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı 10 Milyon TL ve üzeri olan mükellefler.*
- 6/6/2002 tarihli ve 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (I) sayılı listedeki malların imali, ithali, teslimi vb. faaliyetleri nedeniyle Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK)'ndan lisans alan mükellefler.* Bayilik lisansı olanlar, münhasıran bu lisansa sahip olmaları nedeniyle bu bent kapsamında değerlendirilmeyecektir.
- Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (III) sayılı listedeki malları imal, inşa ve ithal eden mükellefler.*

2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı 10 Milyon TL ve üzeri olma şartını;

- ✓ 2014 hesap döneminde sağlayan mükellefler 1/1/2016 tarihinden itibaren,
- ✓ 2015 veya müteakip hesap dönemlerinde sağlayan mükellefler ise ilgili hesap dönemine ilişkin gelir/kurumlar vergisi beyannamesinin verileceği tarihi takip eden hesap döneminin başından itibaren,

(b) ve (c) bentlerinde sayılanlardan;

- ✓ 454 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğinin yayım tarihinden (20.06.2015 tarihi) önce lisans alan veya mükellefiyet tesis ettirenler 1/1/2016 tarihinden itibaren,
- ✓ 454 Sıra No.lu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliğin yayım tarihinden sonra lisans alan veya mükellefiyet tesis ettirenler ise, lisans aldıkları ya da mükellefiyet tesis ettirdikleri tarihi izleyen hesap döneminin başından itibaren,

³ . Söz konusu listeye ulaşmak için [tıklayınız.](#)

elektronik fatura ve elektronik defter uygulamasına geçmek zorundadır. Bununla birlikte, lisans ya da mükellefiyet tesis tarihi ile izleyen hesap dönemi arasındaki sürenin üç aydan kısa olması halinde isteyen mükellefler bir sonraki hesap döneminin başından itibaren elektronik defter tutabilecekler ve e-Fatura uygulamasına geçebileceklerdir.

Bu kapsamda yer alan yeni mükelleflerin e-fatura uygulamasına geçişi 2016 yılı itibariyle tamamlanacak olup, **elektronik fatura ve elektronik defter uygulaması** zorunluluk kapsamında yer alan mükelleflerin e-defter uygulamasına **ayrıca başvuru yapmaları** gerekmektedir. E fatura ve e-Defter uygulamasına başvuru yapmak için <http://www.efatura.gov.tr/anasayfa.html#> adresten yararlanmak mümkün bulunmaktadır. (e-Defter uygulamasına başvuru yapmak için mali mühür gerekli olup, e-fatura uygulaması için alınan mali mühür e-defter uygulaması için de kullanılabilir.)

e-Defter uygulamasına geçmek zorunda olan mükellefler, zorunluluklarının başladığı tarihten itibaren **Yevmiye Defteri ve Defter-i Kebiri** e-Defter olarak tutmak zorundadırlar. Söz konusu defterlerin e-defter yerine kağıt ortamında tutulması imkanı bulunmamaktadır.

3.3. İhracat İşlemlerinde e-Fatura Uygulaması

e-Fatura uygulamasına kayıtlı olan mükelleflerden, 25/10/1984 tarihli ve 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanununun 11 inci maddesi kapsamındaki **mal ihracı ve yolcu beraberli eşya ihracı** (Türkiye'de ikamet etmeyenlere KDV hesaplanarak yapılan satışlar) **kapsamında fatura düzenleyecek olanlar, bahsi geçen faturalarını da 1/1/2016 tarihinden itibaren e-fatura olarak düzenleyeceklerdir.** Söz konusu faturaların e-fatura olarak düzenlenmesi ve gönderilmesine ilişkin usul ve esaslar ile uygulamadan yararlanma yöntemleri www.efatura.gov.tr adresinde yayımlanan "e-Fatura Uygulaması Gümrük İşlemleri Kılavuzu"nda ayrıntılı olarak açıklanacaktır.

4. Noterlerce Ticaret Sicili Tasdiknamesinin İstenmesi

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığı tarafından 19 Aralık 2012 tarihli ve 28502 sayılı Resmi Gazete'de **Ticari Defterlere İlişkin Tebliğin, Açılış onayı yapılacak defterler ve onay zamanı** başlıklı 13. maddesinin 1.fikrasında; "*Tacirler tarafından fiziki ortamda tutulan yevmiye defteri, defteri kebir, envanter defteri, pay defteri, yönetim kurulu karar defteri ile genel kurul toplantı ve müzakere defterinin açılış onayları kuruluş sırasında ve kullanmaya başlamadan önce, izleyen faaliyet dönemlerindeki açılış onayları ise defterlerin kullanılacağı faaliyet döneminin ilk ayından önceki ayın sonuna kadar noter tarafından yapılır. Açılış onaylarının noter tarafından yapıldığı hallerde ticaret sicili tasdiknamesinin noterce aranması zorunludur.*" hükmüne yer verilmiştir.

Bu hüküm gereğince defterlerin açılış onaylarında, ticaret siciline kayıtlı mükellefler için ticaret sicil tasdiknamesi noterlerce aranacaktır.

Ancak; 27/01/2013 Tarihli Resmi Gazetede yayımlanan Ticaret Sicili Yönetmeliğinin 16/6. maddesine göre "*Sicil tasdiknamesi; Tasdiknamede yer alan bilgilerde bir değişiklik olmadığı veya yenisi düzenlenmediği sürece geçerlidir.*" Hükmüne göre önceki yıl veya yıllarda alınmış belgeler

yukarıdaki koşulları taşıması halinde yeniden alınmasına gerek bulunmamaktadır. Eski tarihli belgenin ilgili Noterliğe ibrazı yeterli bulunmaktadır.

Diğer taraftan, Esnaf ve Sanatkar Odalarına kayıtlı olanlardan “*Ticaret Sicili Tasdiknamesi*” istenmemektedir.

Yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda, Ticaret Sicili Tasdiknamesi bulunmayan firmaların, ticaret sicil müdürlüklerinde oluşabilecek yoğunluğu dikkate alarak bu belgeyi yıl sonunu beklemeden almalarında yarar bulunmaktadır.

Saygılarımızla.

ERK Denetim ve Yeminli Mali Müşavirlik

Hizmetleri Ltd. Şti.

Mehmet ERKAN

Yukarıda yer verilen açıklamalarımız, konuya ilişkin genel bilgiler içermektedir. Ayrıntılı açıklamalar için bu sirkülerde yer alan ilgili mevzuata veya görüş için ERK YMM'ye başvurulmasında yarar bulunmaktadır.